Ч. 204 (11.457). Львів, середа 12. вересня 1928. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LXVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Харків і Москва.

Львів, 11. вересня 1928.

По теперішній українській території, що творить Радянську Україну, подорожують від часу до часу всякі кореспонденти чужинної преси, навіть у понятті більшовиків контрреволюційної та описують потім свої подорожні враження на сторінках европейської преси, подаючи густо часто крізь свої чужинні окуляри викривлену та тенденційно спрепаровану і до того дилетантсько-схоплену картину сучасних відносин на Україні на потіху й розраду своїх читачів. Чужинці інформують світ про Україну так, як самі хочуть. Але треба признати, що є між тими подорожуючими кореспондентами також люди серіозні, з глибшим аналітичним умом, які стараються подавати своїм читачам вірні інформації про Україну. Але таких не богато. Отже всякі чужинні публіцисти мають повну змогу оглядати й підглядати теперішнє життя на Україні. За те позбавлені такої змоги українські публіцисти, що не визнають марксо-ленінської доктрини та критично ставляться до комуністичної диктатури. Для них всі входи й виходи до Радянської України зачинені та навряд чи коли при теперішній системі тамошнього правління відкриються. Та про те згадуємо тільки мимоходом. Нині хочемо спинитися над одною кореспонденцією чужинця про Харків та Радянську Україну, що має всі признаки обєктивности та серіозного трактування обговорюваного предмету. Маємо на думці кореспонденцію Павла Шеффера, опубліковану в „Берлінер Таґеблят"-і з 5. вересня ц. р.

Сама кореспонденція дуже обширна, так що репродукувати її в цілости на сторінках „Діла" з технічних причин неможливо. Містить вона богато особистих вражінь Шеффера про Харків-місто і столицю Радянської України та про політику Москви, давню й теперішню, до України. Ми спинимось тільки на наймаркантніших місцях того замітного допису. Прикре і несмачне враження робить Харків — на думку Шеффера — на кожного чужинця своєю несмачною поверховністю і то як у тім, що бідне та примітивне так і в тім, що величаве. Але не можна бути в опінії Харкова (тобто його зверхнього вигляду) надто строгим, бо він всеж вимагає від кожного дуже богато уваги з тієї причини, що є столицею України, яка є найзначнішою зі союзних республик, що в Радянському Союзі ведуть своє автономне буття і яка виявляє найбільше самосвідомости, що відповідає тому її становищу". Шеффер твердить, що в часі революції і революційної більшовицької практики витворився там тип національного комуніста, що ярко починає противставлятися комуністові централістові. Наслідком того протиставлення помічається в практичному житті та політиці явище „партикулярного еґоїзму буденщини, який мало робить собі з загальної ідеальної цілі Рад Союзу" в таких справах як, напр., „соціялізація країни за всяку ціну та скорший перехід її до правдивого комунізму". Дійшло до того, що найважнішим завданням московської державної і комуністичної партійної політики під теперішню хвилю є не-що інше а береження та втримування переваги комуністів-централістів над „партикулярним еґоїзмом" національних комуністів. Від ряду літ Москві вдається вповні цю перевагу зберігати.

„Москва — пише дослівно Шеффер — зберігла з величезною рішучістю свою ролю центра та інспіратора величанської держави і всюди провела докладну межу, на якій льокальний інтерес мусить уступити місця загальному інтересові. Федеративна нинішня Росія є рішуче більше централістичною в практиці ніж Німеччина перед 1918 р. або німецька республика".

Ствердивши це автор далі пише: „Найсильніше національне забарвлення між федеративними державами виказує постійно Україна. Вона може свою самосвідомість краще обґрунтувати ніж кожна інша союзна республика. Вона стоїть передовсім на тому становищі, що в господарському відношенні є вона супроти Радянського Союзу в дуже численних випадках даючою стороною. От взяти на увагу хочби вугіль, руду і величезний промисловий апарат. А вже від давна була Україна великим шпихлірем збіжа".

Далі підкреслює Шеффер одну дуже важну обставину історичного характеру, що впала йому в вічі в часі його побуту у Харкові, а саме: Харків є передусім промисл. центром. Він не має даних на столицю України як такої, бо хоч він розкинувся серед українського селянського моря, то не втягнув у себе і не виявив у собі на зовні нічого специфічно-українського. Навпаки є там усе чуже, нанесене, але за українським треба шукати, дарма, що Харків тепер українізують. Чому воно так? Тому, що Харків історично був, що так скажемо, перестанком, зупинкою і до того наскрізь переходовою зупинкою для тих московських горожан капіталістів, що з метрополії їхали в кольонію, тобто на Україну за богацтвами. Тому то в Харкові все будувалося і творилося переходово й досі має воно такий характер на зовні. Тому то все було відірване від усього українського. Побіч примітивів — велич, побіч силуваної модерности — непобідима провінціональність! Це Харків. Але для теперішнього уряду України Харків є відповідною столицею саме тому, що він є промисловим центром, отже і центром робітничим. А це хіба не маловажне для диктатури пролетаріяту. Крім того теперішній уряд пляново намагається звязати чи збратати місто зі селом, отже й Харків з місцевим сільським населенням, але це йде важко.

Такі помічення чужинця. Вони дуже влучні та безсторонні. Дійсно Харків, хоч і є столицею комуністичної диктатури на Україні, то ніколи не буде серцем України, яким все був і буде Київ. За те в Харкові, що був, так сказати, передаточним пунктом накопичуваних москалями на Україні скарбів до Москви, все справніше й певніше буде виконуватись у найменших подробицях кольоніяльна політика червоної московської метрополії супроти найбогатшої своєї кольонії України. Очевидно все, доки буде комуністична московська диктатура на Україні.

Женевські відгуки.

Після конгресу поневолених національностей.

Міністр Залеський проти постійної меншостевої комісії в лоні Ліги Націй. — Жиди і москалі на польському воловоді. — Загадочна відсутність польських жидів. — Інспірований осуд українського виступу. — „Український Вольдемарас". — „Русская делеґація" в Женеві й її взаємовідносини з українською. — Мова Пушкіна, Шевченка і „галицийское нарѣчіе". — П. Неманов не хоче бути пророком.

Хоч польська преса відмовляє останньому (четвертому) конгресові поневолених національностей (офіціяльно: національних меншостей) якогонебудь значіння, то всетаки не перестає вона підюджувати проти нього Ліги Націй. Домагання конгресу в справі створення при секретаріяті Ліги Націй постійної меншостевої комісії та в справі поширення опіки над меншостями на всі держави, як і в справі поширення основ тієї опіки в пакті Ліги Націй — затривожило деякі держави, особливо ті, які находяться в постійному розладі зі „своїми" територіяльними „меншостями". Не лише польська преса однозгідним хором виступила проти постійної меншостевої комісії в лоні Ліги Націй, але й польський міністр закорд. справ Залеський в своїй промові над звітом генер. секретаря в дні 8. ц. м. рішучо виступив проти такої комісії.

„Проблема опіки над національними меншостями — говорив він — була трактована незвичайно цікаво в промові шановного представника Голяндії. Вповні згоджуюся з п. Бельоґом [illegible] Бльокляндом, коли він говорить, що треба вимагати, „щоби неприхильні уми находили притоку до створення з меншостевої проблеми знаряддя політичної аґітації". Та конечність зовсім виелімінувати політичний елемент з меншостевих справ, запобігаючи, щоби вони не сталися предметом непорозумінь поміж державами, була кількакратно підкреслена Радою Ліги. Жалію, що не можу згодитися з думкою шановного міністра закордонних справ Голяндії, підтриманої канцлером Німеччини, коли вважав він своїм обовязком висловити в ній суґґестію, якої здійснення представляло би не лише велику небезпеку, що сам зрештою признав, але крім того не була би оперта на ніякій постанові трактату про меншости. Думаю, що було би корисним пригадати, що комітети трьох були творені виключно в інтересі меншостей, щоби забезпечити їм совісний розгляд їх петицій. Уради, які є сиґнатарями меншостевих трактатів, згодилися, що в практиці ті комітети сталися інстанцією нормально істнуючою, хоч з правної точки їх істнування могло би здаватися сірним. Та мені здається, що було би щонайменше неоправданим домагатися від них, щоби посунулися ще далі, приймаючи ідею постійної комісії для меншостевих справ. Дозволю собі звернути увагу на повну недостачу анальоґії між квестією мандатів і квестією меншостевою, коли йде про проблему постійної організації, що має на меті їх студіювання і контролю. Істнуючу постійну мандатову комісію створено, здійснюючи § 22 пакту Ліги Націй, коли тимчасом створення постійної комісії для меншостевих справ не дасться умотивувати ніяким зобовязанням міжнародного характеру".

В таких то незвичайно сальоново-шліфованих словах польський представник, як зрештою можна було передбачити, спротивився створенню постійної комісії для меншостевих справ в лоні Ліги Націй. Взагалі польські чинники повели ґенеральний наступ проти конґресів поневолених національностей, як інституції для себе дуже невигідної і — розуміється — шкідливої. Минулого року старалися поляки при допомозі данців, лужичан і фризів розбити конґрес. Колиж це не повелося, то повели кампанію проти конґресів усіми родами політичної зброї. Цього року у першій вогонь післали вони наємні когорти жидів і москалів.

У варшавському сіоністичному „Нашому Пшеґльонд-і", органі, що підтримує групу пос. Ґрінбавма, один з його редакторів і. Швальбе широко розписується і коментує виступ д-ра Дмитра Левицького. Мовляв, українці довго опиралися запросинам до активної участи в конґресах, домагаючись принняття принціпу самоозначення й територіяльного розмежування з пануючими націями.

„На IV-му конґресі приняття українців в число учасників конґресу відбулося невиясненим досі способом і при тому навіть перед появою українців у Женеві. Та те вступлення в число учасників конґресу зовсім не змінило метод діяння українських представників, бо вже в часі дискусії над діяльністю Ліги Націй тойже д-р Дм. Левицький відчитав декларацію, в якій вказує, що „український нарід ніколи не помириться з фактом розчленування його території між Росією, Польщею, Румунією й Чехословаччиною".

Ґрінбавмівський орган вказує, що для українців було би більш доцільним домагатися розширення рамок конґресу, добиватися того, щоби конґрес національних меншостей став конґресом бездержавних народів. Жиди зацікавлені тільки в тому, щоби конґрес занявся виключно обороною нац. меншостей „на основі ґарантійних договорів". Колиб конґрес зійшов з цеї основи, то жиди „будуть примушені переглянути своє принціпове відношення до тієї організації".

Як далеко жиди запряглися у віз польської політики, видно з того, що на конґресі **не явилися представники польського жидівства.** Про причину цеї здержливости ходили в Женеві всякі поголоски.

„Мимоволі — пише п. Швальбе — звалюється думка, що жидівські політичні діячі з Польщі демонстративно здержалися від участи в працях конґресу, бо польські сфери не змінили ще

свого непересданого становища до тієї меншостевої організації. В офіціяльному списі учасників конгресу фігурували прізвища послів Грінбавма і Райха. Пос. Райх взагалі не повідомив конгресу про причину своєї відсутности. Пос. Грінбавм прислав привітну телеграму, при чому п. Моцкін підкреслив, що відсутність п. Грінбавма спричинена чисто семейними справами і не може бути пояснювана, як політичний жест. На конгресі закріпилася думка, що найсильніша і найвпливовіша меншість, жидівська, байдуже ставиться до праць конгресу, передаючи справу оборони меншостей дрібним жидівським групам. Кидалось в очі, що польське жидівство, якби сховалося за плечима інших делегацій, тоді як українці й німці виявили в цьому році виятково „оживлену" діяльність в Женеві".

Ще різкіше „осуджує" український виступ в Женеві варшавсько-нахлібна „За Свободу". Полемізуючи з „Мессаже Польоне", який по традиції „все лихо" приписує німцям, що ніби то виставляють домагання перевірки границь і розпочинають боротьбу з Лігою Націй, „За Свободу" зі шкури вилазить, щоби прислужитися свому панові.

„Даремне „Месс. Пол." замовчує ту обставину, що українські шовіністи (!!), а не німці, як такі (що то є „німці, як такі"? — Ред.) особливо стараються зробити ті конгреси ареною пропаганди для перегляду польських границь. Ундівець д-р Левицький, той український Вольдемарас, особливо шумно настоює на перегляді польських границь. Мабуть німці тому співчувають, та не така то дитина п. Дм. Левицький, щоби несвідомо ділати по їх вказівкам. Він виступає наскрізь самостійно і вміло користується міжнародньою трибуною женевського конгресу для своєї політичної пропаганди. Д-р Дм. Левицький робить лихе діло ще й тому, що — настоюючи на перегляді післявоєнних границь, він не дає змоги меншостям боротися за свої реальні права".

В Женеві вийшов іще й інцидент між українською й російською групою. Цю останню репрезентував у Женеві проф. Курчинський з Естонії й 6 пос. Серебренніков з Польщі. Як довідуємося з париських „Послedн. Новост.", в склад „русской делегації" входив іще й п. З. М. Медицький, „представник Галицкой Руси". Був він вписаний в списку учасників конгресу, брав участь в засіданних і комісійних працях, однак в двох **офіціяльних списках** членів конгресу його імя пропущено. Очевидно, Мілюківський орган добачує в тому „мазепинсько-шовіністичну інтригу". Вже попередньо таку тактику приноровлювано до іншого „представителя Гал. Руси" д-ра Сохацького, а тепер приноровлено її до п. Медицького, щоби українському делегатові д-ру Левицькому дати спромогу виступити на конгресі „від всього українського народу, що заселює Придніпровя, Галичину і Буковину".

Таким чином „русское меньшинство" в Польщі було офіціяльно представлено лише б. пос. Серебренніковим. Російська делегація внесла протест проти „дѣйствій „УНДО" в Польщѣ", через те, що українці не допустили „русских" підчас останніх виборів до бльоку непольських народів.

„Відповідальність за те — пише п. Швальбе — паде головним чином на українських націоналістів з „Ундо", які не хочуть признати факту істнування в Польщі російської національної меншости, зовсім „невмираючої", бо підчас останніх виборів вона здобула около 150 тис. голосів і могла провести 7—8 послів (?!), колиб була принята в склад бльоку... П. Левицький зовсім не приняв близько до серця російського протесту. Ненависть українців-ундівців до росіян деколи приймала трагі-комічний характер. Коли проф. Курчинський звернувся до д-ра Левицького з пропозицією обговорити низку чисто технічних питань, що торкаються праць конгресу, то представник українців заявив, що „перш усього він не знає мови, на якій йому зроблено пропозицію". Обурений проф. Курчинський, який знаменито знав, що п. Левицький прегарно володіє мовою Пушкіна, відповів, що хоч він знає мову Шевченка, однак йому не є можливим договоритися з українським делегатом, що говорить на „галиційском нарѣчіи". Все те покінчилося тим, що „братя славяни" перейшли на німецьку мову".

На тему взаємин між українською й російською групою в Женеві широко розводиться в париських „Посл. Нов." і відомий журналіст Л. Неманов. Навівши повний текст української декларації, в якій стверджено політичні змагання українського народу, п. Неманов пише:

„Я дуже далекий від думки означувати або вгадувати будучі взаємини між Україною і Великоросією. Я не знаю, чи схоче Україна бути зовсім незалежною, чи вона вдоволиться перетворенням Росії в справжню федерацію чи конфедерацію населюючих її народів, але я тверджу, що того не знає й п. Левицький та що йому, як відповідальному політичному діячеві, треба би бути осторожнішим у своїх публичних виступах. Ніхто не заперечує п. Левицькому права виступати в характері представника тієї частини українського народу, яку його партія представляє в польському соймі, але він прецінь не представляє населення Рад. України і воно зовсім не уповажнило п. Левицького виступати в його імени в Женеві. Український народ, як і великоросійський, тепер находиться під більшовицьким ярмом і не може висловити своєї свобідної думки. Тому кожний може інтерпретувати його думки і змагання на свій лад. Але ось на томуж конгресі щодо своїх заяв від двох груп: карпаторуської й української з Румунії — п. Левицький жорстоко помилився і публично був спростований".

Тут мова йде про те, що відомий закарпатський мадярон і всесторонний анальфабет пос. Куртяк, зявившись у Женеві, назвав себе „руским", а представник українців з Румунії погодився на меншостеву плятформу. Париський публіцист твердить, що український нарід Наддніпрянщини не може свобідно висловити своєї думки. А на якій основі він важиться твердити, що виступи Куртяка або румунського українського представника є свобідним висловом закарпатських, буковинських і бесарабських українців?

На всякий випадок виступ українського делегата в Женеві „скаламутив" тихе плесо меншостевих й інших вод, а відгомони цього виступу широко розходяться по світу, в той або інший спосіб актуалізуючи українську проблему.

Політичний огляд.

Льойд Джордж про пакт Келльога.

В недільній „Нью Фрає Прессе" поміщена стаття Льойда Джорджа п. з. „Правдива вартість пакту Келльога", в якій находимо таку характеристику цього пакту:

„Щойно підписаний мир є тільки новим милевим каменем на шляху до Вифлеєму і нічо більше. Коли приятелі мира відпочивають по дорозі і приготовляються до пиру в надії, що вони вже осягнули мир на землі і добру волю між людьми, то чекає їх велике розчарування. Не зважаючи на все зроблене досі, нам ще далеко до мети, а держави ще ніяк не готові віддати свою долю в руки ангелів мира. Вони і нині кінець кінців довіряють тільки богові війни. Ані одна з держав не згодиться віддати хочби одну батерію, хочби один кружляк, хочби один військовий літак.

Коли я почув, як голосник проголосив, що дипльомати у француськім міністерстві закордонних справ уже зібралися, щоби під звуки труб викляти війну, мене опанувала нова надія. Але найближчі дві вістки вбили в мені всю радість з приводу тої події. Перша вістка — це був точний звіт про початок осінніх маневрів на полудні Англії, при чому вжито величезних танків, тяжкої артилерії богато дивізій піхоти і цілу масу літаків. Досі ще ні одно воєнне міністерство не приняло до відома пакту Келльога і нема найменшої познаки, щоби якенебудь міністерство війни перервало свої великанські приготування, які ведуться тепер у цілому світі з метою відновлення крівавого конфлікту в іще ширших і більших розмірах, як колинебудь досі. А друга вістка, яку тоді принесли телеграми, говорила про те, що ті, які пробують від ряду літ порозумітися в Женеві між собою в справі розоброєння, також цим разом не договорилися до нічого. Сказано було в тій телеграмі, що ви-

ІНЖ. М. СЕЛІШКО.

Вигляди на опанування всесвіту.

(Докінчення.)

IV.

Принявши все це на увагу, д-р інж. Г. Льоренц, професор техніки в Данцігу, подає цифри з розрахунку такогож літака, його виконности і потрібної скількости вибухових матеріялів. За вихідну точку він бере відношення між вагою літака при старті і кінцевою вагою, а згл. між силою при старті і силою при поземому леті. В умовах земної атмосфери це відношення є постійне, а в розрідженому середовищі воно змінюється через підвищення скорости до 340 м. на сек. чи 1200 км. на год., що знова потягає за собою зужиття більшої скількости погонного матеріялу. Щоби зменшити опір, треба зробити крила без грубих окраїн і до їх задньої частини причіпити ракетні рури. Цим способом можна осягнути відношення 0,07—0,08, яке при скорости більшій, як скорість голосу, зросте подвійно. На висоті 10—15 км. при скорости виходу ґазу з рур в 3000 м. на сек. скорости лету 300 м. на сек. згл. 1100 км. на год. дістанемо такі відношення між вагою літака при старті і кінцевою вагою: для віддалення 1000 км. — 2,46, час лету 0,9 год., з огляду на незначне прискорення для такої малої віддалі; для віддалення 2000 км. — 5,47, час 1,85 год.; для 3000 км. — 12,2, час 2,45 год.; для 5000 км. — 60,3 час 4,36 год. Колиж будемо летіти зі скорістю більшою від скорости голосу на висоті 30—40 км., то при скорости 1200 м. на сек. одержимо такі числа: для 1000 км. — 2,3, час 13,9 мін.; для 2000 км. — 3,55, час 27,8 мін.; для 3000 км. — 5,5, час 41,6 мін.; для 5000 км. — 13,1, час 70 мін. З огляду на значне прискорення можна обчислити для довільного віддалення при умові найменшого числа відношення початкового і кінцевого тягарів найвигіднішу скорість. І так: для 1000 км. — відношення 2,3, час лету 13,3 мін., скорість 1250 м. на сек.; для 2000 км. — 3,25, час 18,8 мін., скорість 1770 м. на сек.; для 3000 км. — 4,2, час 23,2 мін., скорість 2160 м. на сек.; для 5000 км. — 6,2, час 30 мін., скорість 2800 м. на сек.

Числа ці ледви чи дадуться осягнути і ставлять для техніки ракетного лету в стратосфері досить тяжкі завдання. Заохотою до цього можуть бути наукові досліджування стратосфери і час скорочення лету, який при звичайних літаках зі скорістю 300 км. на годину для віддалення 1000—5000 км. при відношенні початкового і кінцевого тягарів 0,072 виносить 3—17 год. В дійсності, як показали трансокеанські лети, треба брати ці числа подвійно. З тим самим треба рахуватись і при ракетних літаках в умовах земної атмосфери.

У віденській техніці 25. травня 1928 р. роблено спроби з малим моделем ракетного літака і показалося, що успіх лету залежить також від кута наклонення ракетної рури до подовжної оси машини, від кута наклонення крил і від тягару апарату. З огляду на велику скорість крила треба установляти інакше, як при звичайних літаках

V.

Сама пробна їзда ракетного авта в Берліні пройшла досить гладко. В один мент авто рушило з шаленою скорістю вперед, залишаючи за собою куряву і дим. Їзду супроводив страшний гук вистрілів ракет і огняний хвіст позаду авта. На протязі короткого часу осягнено швидкість 200 км. на год.

Перед їздою Ф. фон Опель виголосив коротку промову, в якій представив будучі етапи своєї праці і значіння ракетного літака.

Пробна їзда ракетного авта є першим етапом у спробах дістатися в міжпланетні простори і визволитися з пут землі. Ракета стає дійсним рушієм (мотором) машини. При цьому переводяться студії над здібністю людського організму видержувати великі й наглі скорости без шкоди для здоровля.

Другим етапом буде конструкція ракетного перегонового авта для здобуття світового рекорду, який тепер стоїть на 333 км. на год. З огляду на відсутність відповідних доріг це відбудеться на залізничих рельсах. Це буде доказом, що ракета перевищить усі дотеперішні здобутки в цій ділянці та що при збільшенні скорости степень її ділання не лише що не буде маліти, як це є при моторах, а навпаки — буде збільшуватися. Рівночасно Опель хоче сконструувати ракетний мотоцикль, що побив би дотеперішній світовий рекорд в 190 км. на год.

Третім етапом буде конструкція літака для лету зі скорістю 300—400 км на год.

Четвертий етап — це будуть досліди стратосфери при помочі автоматичних реґістраційних інструментів, які будуть мати значіння для метеорольоґії і для радіо-техніки, досліди над вищими шарами атмосфери і над рефлексією в них електричних хвиль. Для перевірення, чи крім низької температури і тиснення та недостачі повітря не будуть загрожувати людському організмові при леті ще якісь невідкриті шкідливі проміні, всадиться до такого літака якесь звірятко.

В пятому етапі будуть робитися досліди над видержанням матеріялу і над щільністю закритих камер.

Шестим етапом буде будова літака для лету на височину 20—30 км. зі скорістю понад 1000 км. на год.

В семому етапі треба буде збільшити скорість і височину лету.

Про лет у всесвіт шкода тепер і думати, бо це перешкаджає практичну працю, а до того ще земля не перенаселена, щоб аж треба було робити кольонії на інших планетах.

Працю до пятого етапу думає Опель проробити на протязі одного року, щож до шестого і семого, то він думає, що ці етапи можна буде осягнути на протязі 6 літ.

З огляду на зберігання ріжних таємниць Опель багато не сказав, але його оптимізм щоденно більше й більше оправдується. Можна надіятися, вже небавком перший корабель для подорожі у всесвіт під назвою „Дайтшлянд" буде облітати землю зі скорістю більшою від скорости обігу сонця. Зі своєї сторони ми можемо побажати всім тим дослідам тільки якнайкращих успіхів.

бравє нову комісію, яка має дальше працювати в цій справі. Але якщо пакт Келльоґа має мати значіння для тих, що його підписали, то ця комісія є новім дійва.

Військ. знавці не хочуть і не можуть розоброюватися. Тільки держ. мужі можуть бути за роззброєнням і в силі його перевести, але вони мусять узяти в свої руки ініціятиву й остаточну відповідальність. Умови, що їх підписують привиклі до сталі руки, не забезпечать ніколи тревалого мира. Пакт, який осуджує війну, може тільки тоді бути запорукою забезпеченого мира, коли його підпишуть народи роззброєні!".

Пілсудський в Румунії.

Букарештенський кореспондент „Берлінер Таґеблят-у" д-р Шмерц оповіщається в окремій статті над поїздкою марш. Пілсудського до Румунії, якій він приписує велике значіння. Марш. Пілсудський, що виїхав до Румунії в окруженні цілого ряду офіцерів ґенерального штабу, був увесь час в контакті з румунськими військовими колами. Наради, які він вів з представниками румунської військовости, були очевидно тайні і такими вони останутьi. Але для д-ра Шмерца нема сумніву, що ці наради присвячені були як він каже, „російському питанню", при чому порушувано так чи інакше й литовську справу. Д-р Шмерц є тої думки, що хоч Румунія є тісно зв'язана з Польщею, то все таки вона не дасться запрягти до воза польської імперіялістичної політики. Румунія на думку німецького журналіста не має тепер, осягнувши все можливе до осягнення, ніяких експанзивних, імперіялістичних тенденцій, вона не зазіхає на нікого із сусідів.

Можна приняти — каже дальше д-р Шмерц — що наради й переговори з румунського боку ведено під кутом майбутньої дефензиви, а не офензиви, при чому очевидно поняття тих двох слів (дефензиви й офензиви) треба розуміти якнайширше. Переговори марш. Пілсудського з румунами, як думає д-р Шмерц, є тільки продовженням тих „розмов", що їх започаткував осінню минулого року ген. Сосинковський. Що з теперішніми переговорами марш. Пілсудського стоїть у звязку й відвідини французьких ґенералів Ле Ронда і Бертельо в Букарешті, про це ніхто не сумнівається. Не зважаючи на підписання пакту Келльоґа, маємо отже поважну основу бути вдумчивими — кінчить д-р Шмерц.

„РІДНА ШКОЛА" і народня честь.

(З кругів „Рідної Школи".

I.

В останньому часі розвелася на шпальтах „Діла" широка дискусія на тему фінансової санації „Рідної Школи". Подавано багато проєктів і рад, пороблено й чимало критичних заміток Головній Управі. А чомуж Головна Управа мовчить? Бо у відповідь на те все, що написано, треба би видати хіба цілу і то товсту брошуру. Ніякий наш часопис, навіть щоденник „Діло" у своєму теперішньому скромному обємі, не зможе й не схоче помістити ані вичерпуючих пояснень на замітки, пороблені Головній Управі, ані на її погляди та підхід до поданих у тих статтях проєктів і рад.

Це перша причина, чому Головна Управа є *приневолена* мовчати. Адже такої брошури ані своїм *коштом* видати не може, ані *безплатно бодай* кільком тисячкам наших земляків розіслати її не в силі. Це булаб непростима розтратність гроша, якого „Рідна Школа" й так не має.

А друга причина мовчанки членів Головної Управи, як це мені вільно догадуватися, є таки почування прикрої досади, яка опановує кожного з них підчас і після читання тих ріжних статтей. Мовляв, „за моє жито ще мене й бито". Спасибі, вже мене більше до Головної Управи „Рідної Школи" не заманите!

Ніде правди діти, хоча в кожній статті звеніла нотка доброї волі і щирости, то все таки майже кожна з них була заправлена такою сильною дозою песимізму, що після перечитання її зродужувався несмак і безнадійність. А польській пресі дали ті статті нагоду писати про банкротство „Рідної Школи"!

Значиться, не туди дорога. Краще були би зробили всі ті дописувачі, колиб свої проєкти, ради і критичні замітки, хочби навіть дуже різкі, заслали Головній Управі під розвагу й на вихіснування. І так треба робити. Бож Головна Управа — це не капустяна голова, але ґурт дуже поважних людей, людей найліпшої волі й тямучости. Головна Управа, не зважаючи на те, що в ній члени частинно з року на рік змінаються, має довгу, бо вже майже пятьдесятьлітну традицію й *дуже багато досвіду* за собою. Засідають у ній і радять, і не тільки радять, але й трудяться побіч „непоралних і заскорузлих" професорів самі кращі юристи (судді й адвокати), священики, економісти, банковці, техніки, літерати, журналісти і т. д., вибрані і наділені довірям Загальним Зїздом відпоручників Товариства. І то де? В осередку нашого культурного життя, у Львові, де добір людей, свідомих мети і завдань такої народньої установи, як „Рідна Школа", є ще найбільш можливий.

Додати ще треба, що для поодиноких важніших справ Головна Управа не тільки творить постійні або часові комісії, до яких запрошує спеціялістів зпоза Управи, але й на свої засідання часто просить окремих референтів зпоміж визначних знавців-громадян, якщо ніхто з членів Управи не почуває себе в силі цю або ту справу успішно полагодити.

Так все робила й робить Головна Управа і за те все її в часописах по голові бють!

Скільки то ріжних-ріжнородних проєктів і рад не було на тапеті засідань Головної Управи для фінансової піддержки „Рідної Школи"! Навіть проєкти з яйцями, курми, вріхами, чеколядою, сірниками, або збіркою зерна й бараболь між селянами, не кажучи вже про виріб зшитків, олівців, чорнила і т. д., і т. д. І то радили над ними не професори-дяки, але знавці. Хто цікавий, нехай потрудиться заглянути в грубі книги протоколів засідань Головної Управи.

І над неодним з тих проєктів не тільки радилося, але неодин і в діло переводилося. Мали ми вже і зшитки й олівці, і сірники й чеколяду „Рідної Школи", збирали зерно й бараболю на бурси по селах, та, на жаль, досвід показав, що *вклад* у ті „підприємства" не виплачується. Бо це одно треба завсідно мати на тямці, що ведення якогонебудь підприємства одиницею і товариством — це дві цілком окремі справи. Бо підприємець працює *безпосередньо* для себе, а товариство мусить із прибутків підприємства удержувати людей, занятих в підприємстві. І так прим. доки „Рідна Школа" не вела книгарні, а тільки видавала з магазину книжки свого видання чужим книгарням, доти мала з видавництва гарні доходи. Зовсім природно, бо тоді давала тільки книгарням рабат, а тепер оплачує аренду, урядничок, опал, світло й податок. Тому хочби книгарня в найліпшому разі могла місячно здобувати *пересічно* 700 зол. прибутку, то тим прибутком приходиться покрити всі згадані кошти, а товариству лишиться яких 100 зол. місячно. А *задармо* прецінь ніхто в такому підприємстві працю вести не може.

Аналогічно мається справа з усіма іншими чисто купецькими підприємствами в „Рідній Школі". З кожним з них лучиться необхідно справа здобуття й удержування відповідного поміщення, заанґажування й оплачування персоналу, опалу, світла, податків і т. д., і т. д. А вислід: або страта, або в найліпшому разі нуля.

Безперечно, булоб дуже пожадано, щоб розбудова „Рідної Школи" могла піти і в цьому напрямі й дати неодній людині заняття й кусок хліба. Але фінансово „Рідна Школа" тим собі серед теперішніх обставин ніяк не поможе.

Коротшою булаб дорога, якби підприємчиві одиниці, знавці свого фаху, бралися за продукцію зшитків тощо і призначили „Рідній Школі", яка моглаб їм давати фірму й поручення, відповідний дрібний відсоток від своїх зисків. А нам так дуже треба метких одиниць у промислі й купецтві!

„Рідна Школа" *не може*, а навіть і не повинна робити їм конкуренції.

Це одна з багатьох рефлексій, які насуваються після перечитання дискусійних статтей.

На деякі замітки приходилосьб з правдивим болем відповідати, але це залишимо. Всеж таки дивно, чому один з дописувачів дивується, що „Рідна Школа" видає кілька тисяч на порторії річно. Певно, вона втроє менше видавалаб, якби не те, що розсилає річно кільканадцять тисяч складанок Почтової Щадниці з часописами нашим землякам з проханням жертв, а ті складанки прецінь коштують і видатки на них мусять піти в рубрику порторій. Розуміється, ніяка інша установа, особливож фінансова, такого видатку не має. А скільки то гірач тих складанок річно не вертає до „Рідної Школи" з жертвами, а йде на сміття, про це міг би багато розповісти організаційний відділ в канцелярії Товариства! Або закид про великі кошти адміністрації. На цей закид дав уже влучну відповідь А. Крушельницький: Нехай би „Рідна Школа" мала тільки поголовного річно вісім міліонів, то з них два міліони моглаб тоді ужити на адміністрацію і далаб неодній людині кусок хліба.

В такій установі, як „Рідна Школа", де кожний сотик, присланий в жертву, мусить бути в книгах переведений, — адже це публичний гріш, — діловодство мусить дещо більше коштувати, ніж в кожній іншій. До того не треба забувати, що „Рідна Школа" у Львові — це централя, яка обєднує понад 300 кружків, з якими мусить бути все в контакті, не говорячи про шкільні й виховні заклади.

Дивується теж дописувач, звідки „Рідна Школа" на півтора міліона своїх видатків здобула одну половину. На це коротка відповідь: Адже товариство все таки не животіє самою „жебраниною", а має доходи з оплат у бурсах, школах і діточих садках, з видавництва і книгарні. А все те разом дає таки поважну силу.

Ще багато, дуже багато треба би писати, щоби на всі порушені в дискусійних статтях справи дати бодай короткі пояснення та відповіди. Але на що це здасться? Мертвих і байдужих тим не рушиш, зимних не загрієш, а теплих хіба тільки остудиш і зневіриш.

(Докінчення буде.)

Д-р Остап Макарушка.

На господарському фронті.

Праця „Сільського Господаря" в першій половині 1928 року.

Довоєнна діяльність „Сільського Господаря", що замикалася в організаційному напрямі числом 70-ти філій по повітових містах та около пятьсот кружків по селах, була побудована в великій мірі на допомозі з вовні, а саме на субвенціях краєвих і державних. При помочі власних та зовнішних фондів розбудовано діяльність Товариства майже у всіх ділянках до такого степення, що Товариство перейшло на себе чи не всі аґенди, які держава залишала самоврядуванню і суспільним організаціям. Війна принесла з собою в перших чотирьох роках зріст аґенд „Сільського Господаря" головно в ділянці відбудови краю. Однак після 1918 року, коли то устали всі джерела, з яких черпало Товариство фонди і коли-то теперішна структура Т-ва найшлася перед зовсім зміненими господарськими і політичними умовинами, треба було найти шляхи, якими можна булоб відбудувати наново зашновану на власних підставах суспільну агрономію. Ці власні здорові підстави, це було в першу чергу розбудовання нашої кооперації. Вона мала бути першим ступенем нашої господарської організації після війни і мала придбати ці фонди, на яких можна булоб будувати роботу суспільної агрономії. Оце була причина, що заки розбудувалась кооперативна організація, годі було поставити на цілу ширину працю „Сільського Господаря". В тім лежить відповідь на питання, чому аж при кінці 1927 року, на останніх загальних зборах „Сільського Господаря" принято постанову про обнову діяльности і про розширення праці цеї необхідної для нас хліборобської організації.

Під тим враженням відбулись теж загальні збори, яких ціллю було радше уложення програми праці на будуче, чим оцінювання попередних досягнень. Вислідом тих зборів було перш за все перевибрання Головної Ради, якої провід обняв інж. Ю. Павликовський.

Головна Рада відбула вскорі конститууюче засідання та вибрала новий Виділ, якому доручено керму праці Товариства. Вже в місяці січні приступлено до перезорганізування і розширення бюра Т-ва, в якому досі працювало 5 службовиків в тім числі директор і один агроном. Ці сили не могли очевидно подолати великій праці, до якої Т-во мусіло приступити. По черзі принято на референтів ще двох агрономів, ветеринарного лікаря, інжиніра землеміра та інжиніра-меліоранта, референта від шовківництва і риболовства, референта і редактора пасічничих справ, референта сільсько господарського рахівництва, дальше як службовиків двох дальших інжинірів-меліорантів а в останньому часі заключено вже умову з визначним агрономом агро-техніком, який вестиме агротехнічний відділ та зорганізує працю філій і агрономів. В останньому часі зайшла потреба заанґажування до праці в товаристві окремого адвоката, що мусить занятися зорганізуванням правної поради для селян, головно в аграрних справах.

Зріст аґенд „Сільського Господаря" причинився теж до збільшення числа філій по повітових містах і кружків по селах. Зовсім, як було передбачене, почали відчувати потребу осередньої повітової господарської установи в першу чергу ті повіти, де працювали досі агрономи, оплачувані кооперативними установами. Зновуж села зрозуміли, що великі завдання, які стоять перед нашим сільським господарством на місцях, можуть сповнити тільки кружки „Сільського Господаря", а ніякі інші господарські організації. З днем 1. вересня 1928. було в краю 67 повітових філій та 409 кружків „Сільського Господаря" по селах. Це число відповідає приблизно передвоєнній мережі нашої хліборобської організації, з тим однак, що теперішня наша організація повстає власними силами селянства та опирається на свідомости хлібороба, а ведуть її фахівці, яких так бракувало в нашій організації до війни. Замітне, що майже три четверті кружків засновано в останньому році, себто після плянової обнови діяльности центрального товариства. Цей зріст організаційних одиниць по селах каже сподіватися, що розвиток нашої хліборобської організації запевнює собі трівку основу, на якій можна буде будувати новий і відповідний нашим умовинам будинок суспільної агрономії. Центральне товариство розділило свою працю на поодинокі секції, притягаючи до співпраці в кожній окремій ділянці окремих фахівців, які після найновіших здобутків науки могли організувати у нас її популяризацію. Секції були такі: 1) плекання рослин — голова інж. Дідич; 2) плекання тварин — гол. інж. Хомишин; 3) ветеринарна — гол. д-р М. Стахурський, ст. вет. лікар; 4) пасічницька — гол. о. Іваців; 5) технічна (комасація, меліорація, поміри) — гол. радн. інж. А. Корнелля; 6) сільсько-господарської економії — гол. інж. О. Охрим; 7) правно-економічна — гол. мец. д-р М. Волошин; 8) організаційна і 9) видавнича — гол. інж. В. Воробець; 10) садівничо-огороднича — гол. А. Терпиляк; 11) с.-г. шкільництво — гол. о. Я. Раковський. В засіданнях секцій взяло участь 47 інжинірів-агрономів, 3-ох ветеринарних лікарів, 18 інжинірів-техніків, 4 правників, 2 економістів та 25 садівників, пасічників та інших фахівців сільського господарства. Така велика кількість фахових сил, що їх з кругів громадянства запрошено до співпраці в „Сільському Господарі" дала можність повести всю роботу ділово в дійсною користю для самої організації і для нашого села.

Провід товариства був у руках Ради, яка відбула два засідання з участю в першому 16-ти, а в другому 27-ти радних. Виконуючу роботу вів Виділ Ради, що відбув за першого пів 1928 року 6 засідань, або одно засідання що-місяця. Крім цего відбувалися принаймні раз на тиждень засідання Президії, що вирішували всі біжучі справи. В бюрі працює зараз 14 урядовців, в тім 4 канцелярійні сили, всі інші — це фахівці по ріжним галузям сільського господарства. Всю працю в бюрі поділено після поодиноких ділянок, віддаючи провід кожної в руки фахового референта. Першої півріч 1928 року представляється відносно праці так:

1) **Агротехніка.** Заложено у 18-ти повітах краю около 300 дослідних піль з погноями та около 60 піль з насінням збіжжя, около 100 піль з насінням городовини. Приготовлено дослідний матеріял на 480 піль на осінь. Погної і насіння роздано даром.

2) **Зоотехніка.** Приготовано матеріял

для нахлалання спілок контролі молочности. В порозумінні з „Маслосоюзом“ створено злучний пункт в школі „Сільського Господаря“ у Коршеві для худоби сіментальської раси. Уладжено 4 годівельних повітових курси, які покінчило около 300 слухачів. Приготовано матеріяли до створення реасекураційного товариства для обезпеки худоби при товаристві „Сільський Господар“ та внесено відповідне подання до міністерства праці і суспільної опіки. Пороблено старання про відповідний матеріял безрог для виховування беконного товару.

в) **Ветеринарія.** Уладжено 4 ветеринарійні курси у Львові, Стрию, Вікні коло Грималова і Зборові. Для охорони скотостану поширювано ветеринарні аптички „Сільського Господаря“, які заладжено у трьох величинах для поодиноких господарств, кружків і філій. Достарчено членам велику кількість ветеринарного приладдя. Намічується утворення ветеринарної амбуляторії у Львові. Поміщено в часописі „Сільський Господар“ і „Господарсько-кооперативний Часопис“ ряд статтей з сільсько-господарської ветеринарії і заведено там окремий ветеринарний порадник. Видано листовно сотні порад у ветеринарних справах. Видано в 10.000 примірниках книжку д-ра М. Стахурського „Як і коли помагати при породах у коров“.

г) **Технічний відділ.** Переведено плянову агітацію за комасацією і меліораціями в ряді повітів. Прослідження багато давних водних спілок та заложено досі 4 нових. Перебрано до праці і розпочато роботу над меліорацією села Волowни, повіт Сокаль, пороблено заходи для вступних праць над меліорацією села Лука і околиці, повіт Самбір, та Комарова — повіт Стрий. Почато заходи над організацією водних спілок вздовж ріки Свіча в стрийськім і жидачівськім повітах для її регуляції. Зголошено три села до комасації, з того одно, Коропуж, повіт Рудки, починає комасаційні праці цього року. Відбуто ряд поїздок для технічних порад в справах водних, помірів, копання ровів, приватних меліорацій і т. д. Для поширення ідеї комасації та заохочення до меліорації видано книжку інж. О. Охрима „Про комасацію і меліорації селянських господарств“ в 5-ти тисячах примірників. Бюро концесіоноване для меліорацій Міністерством Рільництва та уповажнене для аграрних операцій Міністерством Земельних Реформ.

б) **Сільсько-господарська економія.** Відділ вів рахунковість для поверх 50-ти господарств зовсім даром. Поодинокі господарі надсилають тижневі звіти, які розробляються в бюрі. Крім того на спеціяльне замовлення виготовляється організаційні пляни поодиноких господарств, які складується по докладнім обслідуванні обєкту. (Кінець буде.)

Інж. Евген Храпливий.

Два міжнародні студентські зїзди.

II. Десятий Конгрес Міжнародньої Студентської Конференції (CIE) у Парижі.

(Докінчення.)

На пленарнім засіданні приймали нових членів. Принято Мексик в дійсні члени, Альбанію у вільні члени. Справу приняття студентства з Полудневої Америки відложено до слідуючого зїзду, який відбуватиметься у Будапешті. Литви не принято тому, що не приїхали з Ковна литовці особисто на паризький зїзд. Еспанії не дали права голосу, поки не заплатить річної вкладки до CIE. На пленарнім засіданні заявилися представники німецького студенства (Deutsche Studentenschaft), що виповідають свою співпрацю з CIE, тому, що принято до співпраці також німецьку організацію (лівy), яка має дуже мало членів. Допущення цеї організації до співпраці в CIE (Deutscher Studentenverband) вважають вони провокацією німецького студентства та втручуванням в його внутрішні справи.

Богато шуму наробила на зїзді постава української делегації в справі славянської мови в CIE на шкільний рік 1928-29. Як відомо, ухвалено на празькім зїзді (1926 р.), що побіч французької та англійської офіціяльної мови в CIE допускається також і німецьку та одну зі славянських мов. Справу вирішення славянської мови полишено самим славянам. У Празі ухвалено на рік 1926-27 польську мову без участи України та Білорусі, які не одержали запрошення до дотичної комісії. Це саме повторилося минулого року у Римі, де вибрано російську мову. Коли українська делегація довідалася, що й цього року збираються не запрошувати представників українського та білоруського студентства, то загрозили, що в цій справі виступлять на пленарнім засіданні зїзду, на якім висвітлять всьому студентству світа, що за махінації робиться з славянською мовою й поставлять від себе пропозицію, яка раз на все припинить торги зі славянською мовою. Поляки зажадали, щоби Цесус зрікся заступництва українського студентства зпід польської займанщини, на що українці заявили, що це нічого не має спільного зі славянською мовою, й що цю справу можуть поляки піднести на першій комісії, якщо хотять. Тоді просили поляки, щоб українці погодилися наперід на польську мову. Коли й це не помогло, тоді запрошено представників українського та білоруського студентства до славянської комісії, яка мала вирішати справу славянської мови на наступний шкільний рік. Зараз на самім початку засідання запропонував польський делегат московського делегата на голову комісії, проти чого виступили українці та білорусини. Українці запропонували на голову чеха д-ра Валенту, якого й обрано одноголосно. На секретаря комісії обрано українського представника В. Орелецького. Москалі та болгари заявилися за перманентною московською мовою, чому спротивилися українці й білорусини та запропонували чергування. Принято пропозицію на чергування. Коли поляк запропонував польську мову на наступний шкільний рік, заявилися українці за чеською мовою. Прийшло до тайного голосування. Вислід голосування був такий: чеська мова — 3 голоси, польська 1, три картці віддано порожніми. Побачивши такий вислід голосування віддав поляк свій голос за чехословацькою мовою, однак просив, щоби польську мову мати на увазі на другий рік. Таким чином перейшла на рік 1928-29 чеська мова, чим гордяться й чехи, як це видно з чеської преси (нпр. „Брненске Новіни“). Москалі подали протест проти участи українців та білорусинів у славянській комісії та відмовилися підписати протоколи нарад в справі славянської мови. Болгари подали на пленумі зїзду письменну заяву, що вони стоять за російською мовою. Московська преса (нпр. паризьке „Возрожденіе“) добачує з перебігу нарад над славянською мовою змагання українського студентства добитися на міжнароднім форумі української мови як офіціяльної в CIE.

Поза діловою частиною брала українська делегація участь у всякого рода приняттях, як то на банкеті в міністерстві закордонних справ, в міністерстві освіти (де вручено міністрові освіти Ерріо інформаційну літературу про Україну, за що він сердечно дякував українській делегації), в бурмістра міста Парижа, у ректора паризької Сорбони та багато інших.

Дня 17. серпня ц. р. склала українська делегація в присутности спеціяльно прикомендерованого французького делегата вінок на могилу Невідомого Жовніра з жовто-блакитною стрічкою, що й було відмічено паризькою пресою, а дня 19. серпня зложила делегація такий самий вінок на могилу Головного Отамана Петлюри, що спочиває на цвинтарі в Montparnasse.

Треба відмітити, що підчас зїзду відбувалися у Парижі міжнародні студентські спортові змагання, які покінчилися бійкою між французами та італійцями, що загострило італійсько-французький антагонізм та вийшло далеко поза студентські рямки.

По зїзді запросило українське громадянство, що перебуває у Парижі, українських делегатів до себе в гості, а це п. сотник Василів, князь Радкевич-Мірський та інж. Калюжний з дружиною (хорваткою).

В. Л.

Прага, 4. вересня 1928.

Виступ великої артистки.

Два концерти С. Крушельницької у Львові.

Після 17літньої перерви, на яку припадають у половині літа війни, відвідала рідний край наша найбільша сучасна співачка Сальомея Крушельницька. За цей час ми чули вряди-годи далекі відгуки її великих успіхів у широкому світі на сценах найбільших столиць і це мусіло нам вистачити. Не маючи власного театру, ми не мали сцени для неї, ні гідних оперових партнерів і тому вона, як і неодин наш великий співак, Мишуга, Менцінський чи Носалевич, чарувала своїм талантом чужинців.

Вже перша появa нашої артистки на естраді розвіяла сумніви тих скептиків, які завертали спомином до передвоєнної доби: артистка не втратила за цей протяг часу нічого зі свого чару і лишилась у тому-же розквіті сил свого зрілого віку. Вибрана нею концертова програма була незвичайно ріжноманітна: містила в собі від простих народніх пісень і композиційно-невибагливих творів наших старших композиторів цілу низку чужинних композицій усіх національностей аж до творів імпресіоністичної школи Равеля, Де Фалля та Вольфа. С. Крушельницька орудує як і досі не тільки прегарним голосовим матеріялом, який вистачає на найбільші сцени, але і всіми засобами мистецтва співу. Діяпазон її голосу незвичайно широкий, а техніка (звернути би хоча увагу на чудові staccat-a в „Elfenlied“ Вольфа) має всі прикмети найвищої мистецької школи.

Зайве мабуть згадувати про високу художню та особисту культуру артистки, яка з незвичайною легкістю та природністю співає чужинні твори на ріжних европейських мовах, передаючи їхній своєрідний характер, раз з повною зрівноваженою повагою, то знову з наскрізь південним або нашим рідним молодечим темпераментом. Маючи на увазі нашу авдиторію, з якої більшість (як і кожня велика авдиторія) не складалась з фахових знавців музики, С. Крушельницька, здається свідомо, залишила на останні пункти програми твори найлекші та найдоступніші. Цій-же авдиторії сплачувала вона також невдячну данину, коли на „наддаток“ за бурхливі оплески сіла сама за фортепян і супроводила свій спів, немов би бажаючи забути, що є великою артисткою на концертовій естраді. Саме оця безпретенсіональність і безпосередність супроти рідньої авдиторії захопила неодного при згуках старих, добре відомих народніх пісень, заспіваних ще раз наново так, як не співає їх ніхто інший.

Н. Н.

Вісти з краю.

НАГІНКИ І ПЕРЕСЛІДУВАННЯ У БЕРЕЖАНСЬКОМУ ПОВІТІ.

На день 2. вересня ц. р. заповів посол В. Целевич справоздавчі віча в *Храплинцях* і в *Вибудові*. Тому, що віча мали відбутися під голим небом, повідомлено проте старосто в Бережанах, що воно приняло до відома окремим письмом. На віче до Храплинець прибув комісар староства д-р Мазуркевич. Громадяни села вислали на привитання посла кінну бандерію. Комісар староства був з того мабуть невдоволений, бо сейчас накинувся на місцевий „Луг“ і заявив, що з огляду на те, що посол спішиться на віче, забороняє відбути віча. В інтересі правди слід зазначити, що до кінної бандерії увійшли і громадяни не приналежні до „Луга“. Посол Целевич заявив, що комісар не має права розвязувати віча і відбув посольське справоздавче віче. В часі справоздавчого віча, д-р Мазуркевич заховувався дуже нетактовно, перериваючи послові і забороняв говорити про кольонізацію. Посол Целевич запротестував проти такого поступовання і поучив комісаря про його обовязки на посольськім справоздавчім вічу. На загал віче відбулося величаво, численні учасники ставили ріжні запити і представляли свої жалі на поступовання адміністраційної влади. Ухвалено довіря Українському Клюбові і послови Володимирови Целевичови. Віче закінчилося серед великого одушевлення відспіванням національного гимну. Д-р Мазуркевич понеханив при тім чергову нетактовність, а саме: в часі співання національного гимну сидів у капелюсі. Це викликало велике обурення серед вічевиків і посол Целевич звернув увагу п. комісареви на його нетакт.

З Храплинець поїхав посол Целевич на віче до Вибудова. Тут постерунковий поліції з Таврова заявив послови Целевичови, що комісар д-р Мазуркевич велів йому не допустити до відбуття справоздавчого віча. Посол Целевич запротестував проти цього, вказавши, що віче відбувається на замковім подвірю і послови вільно в такому випадку робити віче без повідомлення і призволу адміністраційної влади. В додатку тому, що віче мало відбутися на публичній площі, посол Целевич мав дозвіл староства для відбуття віча. Мимо протестів постерункового відбулося справоздавче віче серед великого одушевлення присутніх. Постерунковий відгрожувався репресіями супроти тих громадян, які відважилися брати участь у вічу. Віче ухвалило довіря Українській Парляментарній Репрезентації.

По вічу поліціянти укладали якісь протоколи в громадській канцелярії, а в пятницю дня 7. вересня арештовано слідуючих громадян з Вибудова у звязку з посольським вічем: Івана Штабалюка, Василя Безкоровайного, Василя Фурду, Івана Крука, Гринька Пасічника, Федька Медведя, Івана Лухолата і жінку Ваську Кравець. В останній хвилі довідуємося ще про арешт студ. Бородайка й одної вагітної жінки. Всі арештовані пробувають на постерунку поліції в Козовах. Ваську Кравець арештовано мабуть за те, що віче відбулося на її подвірю. Показується, що постерунковий доказав свого.

Взагалі в цілому бережанському повіті іде нагінка на лугову організацію. В Лапшині, Саранчуках, Посухові й інших громадах поліція конфіскує лугові прапори і забирає в луговиків лугові однострої. Має місце нечуваний факт конфіскати приватної власности.

Дня 2. вересня п. р. мало відбутися в громаді *Лісники*, бережанського повіту, свято в честь Шевченка і свято названия вулиць на основі ухвали громадської ради в Лісниках. Програму свята затвердило староство. Заквартироване в Лісниках військо в ночі з дня 1. на 2. вересня здерло з читальні „Просвіта“ український прапор. В день свята по папахиді відбувся похід у ціли посвячення ново-названих вулиць. Жовніри шестого полку станиславівських уланів віддерли багнетами таблиці з назвами вулиць Шашкевича і Шевченка. Коли попри жовнірів переходив похід з церковною процесією, співаючи набожні пісні, жовніри допустилися святотатства. По обіді мав відбутися на площі ім. Михайла Галущинського фестин з продукціями хорів. Жовніри не допустили до відбуття фестину. Коли дня 2. вересня луговики з Посухова, Потутор, Лапшина і Вульки удавалися в одностроях на свято в Лісниках, органи державної поліції повідбирали від них українські прапори і поздирали однострої. Замітне, що поліція передала прапори команді 6-го полку. Всі вгорі наведені події вказують на новий курс в бережанському повіті. Посол. Волод. Целевич відніcся в справі арештованих громадян у Вибудові і в справі репресії проти „Лугів“ телеграфічно до міністерства внутрішних справ і до воєвідства в Тернополі. Дня 10. ц. м. буде інтервеніювати особисто у воєвідстві в Тернополі і в команді корпусу. Громадянство Бережанщини є надто свідоме, щоби далося налякати нагінці адміністраційної влади.

По широкому світі.

У Ризі почались чотири політичні процеси в звязку з вуличною ворохобнею дня 22. серпня.

Стан здоровля Венізельоса поправився.

Провідник англійських радикалів Кук омлів на конгресі робітничих союзів, коли мав промовляти проти порозуміння між хлібодавцями і робітниками.

Представник Голяндії Ван-Бльокланд вніс у Лізі Націй проект, щоби утворити окрему комісію для справ національних меншостей.

Бувш. генераль. секретар фашистівської партії Фаріначчі, вертається до активної діяльности, після довшої перерви, коли попав у неласку Муссолінія.

17-го ц. м. починається в Римі конференція великої ради фашистівської партії. Муссоліні виступить зі справозданням про політичне становище.

Туреччина також заявилась за пактом Кельога.

Конференція хорватської селянсько-демократичної коаліції прийняла одноголосно резолюцію, яка відмовляє білгородській делегації в Лізі Націй виступати в імені цілої Югославії.

Новий грецький парлямент відчинять з огляду на недугу Венізельоса аж і жовтня.

Ріжні вісти.

ЛІГА НАЦІЙ.

Промова Бріяна.

В дальшій генеральній дискусії над звітом ген. секретаріяту представник Фінляндії Прокопе підкреслив значіння розброєння для стабілізації мира.

На засіданні Ради Ліги Націй дня 10. вересня Бріян у промові сказав, що Ліга Націй є тепер найважнішим прибіжищем мира. Ліга перешкодила вже вибухові богато афер і затамувала вибух одної війни вже в хвилі вибуху. Шлях мира засіяний перешкодами, які треба побороти. Про негайне розброєння на суші, морі та в повітрі нема що думати. Деякі краї, що не належить до Ліги, збільшили зброєння. Найважнішою є рішуча мирова воля народу, яку постійно піддержує Ліга Націй. Вже нині можна ствердити, що перестали зоружуватися один наперед другого. Доля меншостей була перед війною гірша. Їх просьби помочі проминали невислухані. А нині Ліга Націй бере їх в оборону. Одначе меншостей не слід допустити до виступів проти держав, у яких живуть, бо інакше мир був би поважно загрожений.

КОНФЕРЕНЦІЯ ДЕРЖАВ В СПРАВІ НАДРЕНІЇ.

„Дейли Тел." повідомляє, що цього тижня відбудеться заг. конференція представників усіх держав, заінтересованих у справі евакуації Надренії.

КРІЗА БОЛГАРСЬКОГО КАБІНЕТУ.

Заходи Лапчева створити кабінет не вдалися, тому він зрікся тої місії.

ДВА ПОЛІТИЧНІ ЗАМАХИ В СОФІЇ.

В Софії незнаний справник стріляв до болгарського міністра закорд. справ Бурова та президента парляменту Цанкова. Оба вони вийшли ціло.

ТУРЕЧЧИНА — МОНАРХІЄЮ?

Італійські часописи повідомляють із Ангори, що там плянують проголошення монархії. Взивають Кемаля башу, щоби засів на престолі. Він каже, що не прийме титулу султана, щоби зірвати з минувшиною. Колиж коронується, то прийме титул короля.

НІМ. ДЕЛЕГАЦІЯ У ВАРШАВІ.

До Варшави приїхала для торг. переговорів із Польщею німецька делегація під проводом мін. Гермеса. Перше спільне засідання делегації відбулося дня 10. вересня.

УКРАЇНІЗАЦІЯ НА КУБАНІ.

Радянські власти у Катеринодарі постановили покликати спец. льокальну комісію, що занялася би опрацюванням розпорядків, які змірають до українізації культурних і всяких інших сусп. організацій на Кубані.

Всі українські діти до української школи! — Хто минає рідну школу і посилає дитину до чужої школи, той ворог своєї дитини й української нації!

НОВИНКИ

— **Нарікання почтових емеритів.** Від „Комітету емеритованих підурядовців і вдів заборчої держави" (Львів, Личаківська 24) дістаємо таке письмо: „В 1926 р. пересунено почтових підурядовців заборчої австрійської держави на основі рескрипту генеральної дирекції почт і телеграфів у Варшаві з дня 8. травня 1926 ч. 2337/II. з групи XIII. щабля а) до групи X. щабля а). Не знаємо, з якої причини дирекція почт і телеграфів у Львові ч. 11969/I пересунула всіх понад 600 емеритів і вдів знову до XIII-ої групи і нижче, а скарбова влада стягає їм місячними ратами надвишку, яку вони побрали за 5 літ. Іншими словами: після 5 літ уневажнено закон — невідомо, чому. Таким чином понад 600 старців і вдів дістають „найвищі" побори від 30—70 зол. місячно. Чиж можна з того жити, заплатити комірне і т. д.? Просимо всіх добре думаючих людей це розважити, а одночасно звертаємо до всіх властей зрозуміти нас і поставитися до нас з співчуттям".

— **Львівська хроніка.** Пробувала отруїтись і підрізати собі жили італійська кабаретова танцюристка Сірінетта, що виступала недавно в „Богателі" та в каварні „Варшава". Причина: матеріяльні клопоти; всі гроші програла в рулетку у Цопотах, до кабарету її не заанґажували, а її „приятелі" її покинули. — Ії-у нагороду на конкурсі крамничних вистав дістала українська фірма Й. Стефанович (раніше Р. Зубик) на вул. Галицькій 16.

— **Кінова історія.** Вчора арештувала львівська поліція незвичного: директора бюра детективів, бувш. поліційного агента Дворніцького. Дворніцький допоміг своїм хистом пірвати 17-літню дівчину Сару Герцдерфер, в якій закохався лісничий з Вишковиць, німець Спросіц. Спросіц вивіз уже раз дівчину зі Львова і вона мешкала в нього тиждень. Але родичі відшукали її і відібрали при помочі поліції. Спросіц не втратив надії виграти справи, тим більше, що дівчина повірила в його любов і добру волю женитись з нею. А що родичі стежили за молодою Сарою і віддали її до якихсь знайомих на мешкання, Спросіц вислав до Львова свого приятеля мельника з Рожнітова, Мака, щоби її відшукав і привіз зі собою. Мек звернувся за допомогою до детектива, а детектив підставив якусь крамариху, що викликала дівчину на означене місце, а звідти недосвідчена Сара пішла з ним до ресторану „Нафтули" і до авта. Мек утік з дівчиною, а детектив признався до інсценізації пірвання, пояснюючи, що хотів збільшити число вірних як щирий католик, бо Сара мала вихреститись. Дворніцький і Спросіц арештовані. Сари і її опікуна покищо не найшли.

— **Союз українських власників реальностей** у Львові просить своїх членів, щоби провірили зараз, чи вони самі і їхні дозорці є поміщені на списках як виборці делегатів ради Каси Хорих міста Львова. Провірювати можна кожного дня в будинку Каси Хорих при вул. Бревірській ч. 8, I. пов. від год. 8 рано до 8 веч. аж до неділі 16. вересня. Справа важна і слід не занедбати свого обовязку. Всякі інформації дає український виборчий комітет при вул. Краківській ч. 17, в компатах Т-ва „Сила" щодня від год. 5. веч.

— **Проти підвишки комірного** протестувало вчора велике віче комірників у Львові, яке прийняло цілу низку резолюцій призначених на розгляд міністрів від яких залежить дальша доля комірного. Не треба здається пригадувати, що в нинішніх обставинах приватні та державні урядовці і люди, вільної „непромислової" професії платять третину зі свого місячного заробітку за хату.

— **Ріжні вістки.** У Больонії почався міжнародній зїзд математиків. — У Льондоні над самою Темзою згоріло 5 великих комплексів домів; 2000 родин бездомних. — Пані Фльоренс Кнап, перша жінка, що займала становище державн. секретаря в стейті Ню Йорк засуджена на місяць вязниці за розтрату держ. грошей. 27-го ц. м. у Білгороді починається міжнародній конгрес у справі охорони авторських прав. — Фільмова артистка Поля Неґрі впала з коня, а польська спортсменка Конопацька їдучи на змагання до Відня в дорозі занедужала. — 23. вересня починаються в Берліні міжнародні шахові змагання, в яких візьмуть участь переможці чотирьох останніх великих турнірів: Боголюбов, Семіш, Костік і Курт Ріхтер.

— **Рекорди.** У франц. місті Тульон проголосили патронкою радіотелеграфії... Жанну д Арк. Чому? Тому, що вона чула голоси, які йдуть з неба. Їй здавалось, що це янголи, а тепер ті самі голоси ловить радіо. Отже маємо патронку радіо. — З „Вечерньої Москви" довідуємось, що між залізн. стацією Єгорієвска і Ілінськ злодії вкрали весь залізничий шлях. — На вулицях Шікаго звели справжній бій ватажки двох ворожих злодійських банд: 4-ох убито, кільканацять ранено, а кількох попало в руки поліції. — У м. Понтеведра (Еспанія) ставав перед судом управитель місцевої вязниці Льос, обвинувачений у тому, що за мягко поводиться з арештованими, яким дозволяє... ночувати дома. Суд оправдав Льоса, бо ствердили, що у вязниці зразковий лад і що всі арештовані вертались точно до своїх келій.

— **Міжнародній інститут газетознавства.** Місто Кольонь (Кельн) має намір перемінити ріжні будівлі з пресової виставки в міжнародній інститут газетознавства. З ним буде звязана катедра журналістики в тамошньому університеті, на яку покличуть голову інституту для газетознавства з Мюнхену д-р Естер, лектором буде д-р Водер, що має такуж катедру в Мюнстері і д-р Райде, пресовий референт у міністерстві в Берліні.

— **Боротьба з короткими спідницями.** Ніц відкритих жіночих колін досі наказують нам ще знехтувати англійська пуританського виховання. Преса в Бірмінґгем подає такий факт: Учора якийсь старший добродій звернувся в трамваю зі скаргою до кондуктора на даму, що сиділа напроти в занадто короткій спідниці. Згідно з правилом кондуктор зупинив трамвай і запропонував дамі або вийти або встати. Дама мовчки встала і так їхала весь час.

— **Нерідке весілля** відбулось цими днями в Коломиї, на передмісті. Весільний гість Карло Бобак бувший поліцай на підпитку порізав ножем трьох інших гостей і дістав від ранених стільки ран у голову, що лежить разом з ними у шпиталі з розторощеним черепом. Нема дня, щоби не приходили звістка про таке весілля з ножами.

— **Столиця Кира перського.** В учених німецьких колах дістали інформації про результати розкопок зроблених у Персії під проводом берлінського професора Ернеста Герцфельда. Найшли руїни міста Пасарґади, столиці Кира перського. Місто мая три частини: королівську дільницю, священичу і мешкальну. Все місто мало колись простір кількох квадрат. кільометрів.

— **Боксер неврастенік.** Франц. боксер Фред Бретонель, що повісився цими днями мав усього 28 роки і в спортових колах мав славу майбутнього світового чемпіона. Вже як 14-літній хлопець він виграв свій перший чемпіонат боксу; за цим він діждався кількох великих перемог на англ. і франц. „рінґах". У 1923 р. він дістав титул „чемпіона Европи легкої ваги" і носив його кілька літ аж до минулорічної першої невдачі. З цього часу він був пригноблений і пробував уже кілька разів умерти. В останній час він проявляв сильну неврастенію і рішив виїхати на село до матері на відпочинок. У день відїзду, коли вже його багаж був складений, а його любка пішла до міста за орудками він повісився на гаку в кімнаті. Не всі ті, що мають сильний пястук мають сильне серце.

Товариство „Союз Українських Купців" у Львові повідомляє, що з днем 1. серпня перенесло свої бюра з вул. Мохнацького 6 на вулицю Підвале ч. 9. I. Години урядові і товариські сходини кождого дня від 7—10 вечером, в неділі і свята від 10—1 попол. і вечером.

Театри.

Великий Міський Театр:

10-го г. 7·30 веч. „Севільський цирульник", опера.

Кіна.

„Аполльо": „Легка добича".

„Лев": „Чернець на роздорожі" і „Пан шукає жінки".

„Оаза" „Фавст".

„Палас": „Шпигуни" Фріца Лянга.

„Фатаморґана": „Коли мущина мусить мовчати".

Дописи.

ДОБРОМИЛЬ. (Культурно-освітнє життя в Добромилі й околиці до війни і по війні; кредит. кооператива „Народний Дім" у Добромилі; вибори до Ради і зверхности гром. в Добромилі). Наш повіт до війни (1914 р.) один з найменше свідомих повітів, в якому процвитало москвофільство, а саме місточко Добромиль було центром, звідки такі світочі москвофільства як Полянські, Лисяки й ін. давали директиви і напрям усій політиці, піддержуваній ще й до того на кожному кроці дідичем Тишковським (з походження гр.-кат.). Всесвітна війна перевернула все горі дном: змінились люди і погляди. Прийшли нові, молоді люди і почали тут, на руїнах старого пережитого москвофільства творити нове життя, а в першій мірі закріплювати почате перед війною діло людьми такої міри як бл. п. Ярема, який був довгі часи секретарем повіт. ради у Добромилі. Цей перший будівничий українства в тут. повіті вів тиху, мурашину працю перед війною в Добромилі проломивши перші леди в москвофільськім морі при помочі студентів і кількох інтеліґентних одиниць з Добромиля й околиці. Його заходами повстала перед війною в Добромилі кредит. кооператива „Народний Дім", яка за старанням бл. п. Яреми набула при гол. вул. в Добромилі 3-моргову парцелю, на якій ставув мурований будинок зі салею на вистави то-що. Дивно лише, що „Народний Дім", кооператива сьогодня з відділами кредитовим і споживчим, яка перед війною була гарно розвинулась, не може нині мимо зусиль деяких одиниць з Добромиля стануть на міцних підвалинах. Нінк не хочуть зрозуміти деякі одиниці і то на жаль богатші з Добромиля і околиці як о. М. з Гіїська, п. Дн. з Трушевич, п. Гера і Курчак з Добромиля, цего, що поставити на ноги „Народний Дім" в Добромилі можна одним лише способом, а саме: вкладанням ощадностей до „Нар. Дому" як це зробили інші повіти. — З приходом до Добромиля й околиці по війні більшого гуртка української інтеліґенції, як: адвокати, учителів, священиків та деяких урядників, москвофільство в повіті цілком заникає, а наша систематична робота розвивається на всіх ділянках. Основуються читальні „Просвіти", кооперативи; при читальнях уся молодь зорганізована в аматорських гуртках, які улаштовують часто вистави. Обновлене по війні культурне життя в Добромильщині в останньому році якнайкраще розвинулося. В останніх лише 3-ох місяцях заходом амат. гуртка при чит. „Просвіти" в Добромилі, який по війні виставив досі в Добромилі і околиці цілий ряд найкращих пєс, улаштовано 2 вистави в Добромилі (8. 7. і 12. 8. ц. р.), а одну в селі Старяві (12. 7. ц. р.). Заходом Філії „Просвіти" і Кружка Р. Ш. в Добромилі відбулись 3 фестини у власнім городі, а то: 10. 6., 15. 7. і 15. 8. ц. р. З нагоди 67-их роковин смерти Т. Шевченка влаштовано концерт-свято 17. 6. ц. р. в Добромилі, а 1. 7. ц. р. в сус. селі Ляцко, яке крім Гіїська, Трушевич, Княжпіоля і Тарнави є одним із найбільше свідомих сіл у повіті. СС. Служебниці, які ведуть тут захоронку, влаштували в Добромилі 24. 6. і 1. 7. дві діточі вистави з гарним успіхом. — Вибрана ще в р. 1927 громадська рада в Добромилі діждалась врешті затвердження. В склад нової ради ледви ввійшло 9 українців і то головно з вини наших людей, які розбили наш одноцільний фронт і получились з інж. Павловським (партія Бриля), який до речі кажучи перед гром. виборами ігнорував українців і не хотів з ними говорити, маючи за собою кількох наших перевертнів міщан. Дивно лише, що навіть поважні інтеліґентні одиниці з Добромильщини як о. М. з ним пертрактували перед гром. виборами, а ще й досі перед виборами гром. зверхности в Добромилі стараються навязати контакт з Павловським, завдяки якому українці втратили 1—2 мандати до ради, та що більше повіривши Павловському вливають відповідно на наших членів гром. ради в Добромилі. Здається, краще буде лишити справу вибору гром. зверхности в Добромилі самим українським членам гром. ради, а не втручатися до цего і робити політику посторонним людям, бо признати належить, що з українців крім 1—2 входить до гром. ради найкращий і свідомий елемент нашого громадянства в Добромилі.

Місцевий.

Нові книжки й журнали.

„Лікарський Вістник", орган лікарської комісії Наукового Тов-а ім. Шевченка і Українського лікарського Товариства у Львові. Львів, дня 30. червня 1928. Ч. 1—2. Р. VI.

„Господарсько-Кооперативний Часопис", орган Ревізійного Союза Українських Кооператив. Львів, дня 5. вересня 1928. Ч. 36. Р. VIII.

Націлв Анг. оглежанський: **„Процес проти Ісуса Христа в правно-історичнім освітленню"**. Коломия, 1928; накладом „Віри і Науки". Ціна 50 гр.

„Morze", organ Ligi Morskiej i Rzecznej. Warszawa, wrzesień 1928 r. Nr 9. Rok V.

„Do czynu": „Górny Śląsk tonie w żydowskiej powodzi", odezwa do ludu polskiego na Górnym Śląsku.

„Le Cri des Peuples". Première année. N-o 1., Paris.

Sein Nowa, „Magazine King" of Japan. Tokyo. 1927. Ст. 56.

ОПОВІСТКИ.

Іван Стронський, має поручений лист в Адміністрації. 1—1

Новий Український Театр під дир. Панаса Карабіневича.

Гвинями:
- 12.IX. Гейша.
- 13.IX. Вихрест.
- 14.IX. Вій. 1—2

Львівський Просвітянський Театр.

Збараж:
- 12.IX. Графиня Маріца.
- 13.IX. Мотке-Ганеф.
- 14.IX. Катерина.

Нове Село:
- 15.IX. Осінні маневри.
- 16.IX. Графиня Маріца.
- 17.IX. Гейша.

Підволочиська:
- 18.IX. Осінні маневри.
- 19.IX. Гейша. 1—?

Секція українських студ.-істориків" у Львові повідомляє, що в часі вписів на львівський університет, т. є від 15. до 30. вересня п. р. щоденно від год. 12·30 до 1·30 в канцелярії „Студенської Громади" при вул. Супінського ч. 21. тт. Зубик Роман і Янів Володимир будуть уділяти всім тов. історикам потрібних інформацій. — За Виділ: **Микола Дужий,** голова. **Роман Мусій,** писар. 535 1—1

Укр. Торговельна Школа у Львові, ул. Корняктів ч. 1. Вписи на однорічний курс для дорослих, бодай з підготуванням з народних шкіл, дволітний торговельний лицей для покінчивших 6 класс середньої школи або 3 класи торговельної та на курс для абітурієнтів середніх шкіл приймається до дня 25. вересня 1928. Наука починається 3. жовтня 1928. — Управа Торговельної Школи. 3—3

Після дипльомового іспиту на Високій Торговельній Академії у Відні, Володимир Янковський із Залішик промовався дня 17. 8. п. р. на інжиніра торговельних наук на Високій Технічній і Кольоніяльній Академії в Лієж на основі праці: „Україна і Росія як господарські області в Східній Европі". 528 1-1

Надзвичайні датки на ратунок „Рідної Школи" зложили Вп.: Центросоюз Львів 50 ам. дол., д-р Олекса Ріпецький **Янва** 30 зол., М. Чолій — Калиш 5 зол.

На „Рідну Школу" зложили Вп.: Петро Метик з Варшави і Дарія Майковська з Голоскова 20 зол. замість повідомлень про своє вінчання, що відбулося в Станиславові 9 серпня п. р. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 524 1—1

До П. Т. Членів Товариства „Союз Українських Купців" у Львові. З днем 1-го серпня п. р. перенесло Товариство свої бюра до середмістя до домівки при вул. Підвале ч. 9. І. і в той спосіб усунуло труднощі сходин членів в кождий час і в кождій потребі. Думаємо, що від тепер збільшиться з тої причини фреквенція і заінтересовання членів і не буде нарікань, що Товариство далеко поза середмістям. Що вечера отворене купецьке касино. Всякі розривки, часописи, фахові журнали, бібліотека, шахи, карти, білярд, поговірки на купецькі теми, виклади, відчити. Осібна комната для торговельної молоді студіюючої і практикуючої. Осібна секція Студентів Високих Торговельних Шкіл. Нечленам гостям — раді! За Виділ: Гр. Ганудик голова, Дм. Конюх секретар. 1—1

Позір! Студенти (ки) Львова та львівського повіту! Товариство прихильників Освіти у Львові скликує в середу 12. п. м. год. 5. попол. в салі Ак. Дому, Супінського 21. студентські сходини в справі організації збіркового Комітету і переведення збірки у Львівщині. Збірка відбудеться 16. п. м. у Львові місті, а від 16—22. п. м. у львівському повіті. Обовязком кожного студента і студентки явитися на сходинах і відтак взяти участь в збірці. Виділ.

З нагоди вінчання п-ни Уляни Довгинської з п. Г. Терлецьким складають мішани Задішия 70 зол. 50 с. на „Рідну Школу".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриляити і перли Домбчевські-Розважевскі, Львів Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2, Оцінка безплатно. 2481 12—?

УЧИТЕЛЬКИ совісної до двоє дітей з 1 кл. гім. тумам пошукується. Зголошення Уряд парох. Артасів п. Добоани. 531 1—2

НОТАРІЯЛЬНИЙ КАНДИДАТ з правом субституції шукає посади сталої або заступства на час урльопу евент. з харчами і мешканням. Зголошення до 20/9 ц. р. на адресу Микола Галас, субститут нот. в Копичинцях. 527 1—3

ПЯНІНА Арнольда Фібігера є найкращі від зол. 2.460. Цінник на жадання. Каім і Син, Львів, вул. 509 Коперника ч. 16, телефон 20—45. 3-7

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриланти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3 114-?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

РЕНТҐЕНОЛЬОҐ

Д-р Людвика Ляндес Ляйнерова

ЛЬВІВ, вул. 3-Мая ч. 7.

463 **повернула.** 5—6

Д-р Маркіян Дзерович

спец. внутр. недуг

вернув

і ординує від 20.IX 1928 р. як давніше при вул.

Кохановського, ч. 100. (Львів)

526 **Число Телефону: 62—32.** 1—3

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 **Пересвітлення Рентґеном.** 9—24

Подяка.

По 88-ох літах трудящого життя заснула в Бозі наша Найдорожша Мати. З того приводу і в часі довгої недуги дізнали ми від многих помочі і потіхи і длятого дякуємо всім за їх добре серце. Передовсім дякуємо Вп. д-рови Курівцеви і Вп. д-рови Барвінському за повне посвяти і знання лікування а з осібна Вп. д-рови Барвінському за уміле полекшення болів Нашої Матери. Дякуємо Впр. о. Василеву за відвідування її в часі недуги і розраду та потіху релігійну а Впр. о Горчинському за приготовання на вічну путь. Якнайщирішу подяку складаємо Впр. о. Мітратови Балюкови за провід а Впр. о. Канонікови Лопатинському і Впр. оо. Бачинському, Галантови, Горчинському і Яремі за участь в похоронах. Дякуємо хорови під управою Вп. Купчинського за прегарний спів в часі похоронів. — Вкінці дякуємо всім за участь в похоронах і тим, що будьто устно будьто письменно виявили нам заяву співчуття.

Львів, в серпни 1928.

Д-р Степан Федак.
Леонтина Рибчакова.
525 1—1 **Йосифа Паньківська.**

Подяка.

По важкій втраті нашого любого і дорогого Брата, Евгена Козакевича, ем. професора української гімназії в Коломиї зазнали ми від наших свояків, приятелів і знакомих стільки доказів щирого співчуття, що почуваємося до обовязку, цею дорогою подякувати їм за теплі слова розради. — З окрема дякуємо щиро: Вп. П. Д-рови Іванови Ціпановському за те, що з повним відданням і сердечностю опікувався нашим Братом в часі його довгої і важкої недуги, Всеч. ОО. Катех. Станецькому, Даниловичеви і Козубови за ласкаві відвідини його в часі недуги, Всеч. О. кат. Козубови за душевну поміч для Покійника в тяжких годинах смерти, Всеч. О. Деканови Олександрови Русинови, пароxови міста Коломиї за похоронний провід і за прощальне слово над домовиною, Всеч. ОО. Катехитам Гіссовському, Станецькому і Козубови за ласкаву співучасть в цім сумнім обряді, ВП. Професорови Богданови Левицькому що попращав Небіщика сердечно в імени Учит. Збору і Товаришів співпраці, ВП. П. Меценасові Д-рові Кир. Трильовському за тепле надмогильне пращання в імени Товаришів з давних часів академічних, ВП. Дирекції і Світлому учит. Зборові української гімназії в Коломиї, як також Хвальній Управі „Учит. Громади" за вінці і участь в похороні, Світлій Редакції щоденника „Діло" за память і сердечну згадку про Свого бувшого співробітника. — Вкінци висказуємо щире „Спаси-Біг" всім бувшим Ученикам Покійного, як рівнож всім своякам, приятелям і знакомим, що зволили віддати останну прислугу тлінним останкам нашого дорогого і любого Брата.

Володимир Козакевич,
ем. радник судовий в Самборі
Д-р Олександер Козакевич,
529 1—1 лікар в Коломиї.

Найновіший раціональний спосіб прання білля.

В ТЕПЕРІШНІЙ добі поступу наступив радикальний переворот в перестарілій системі прання, який був над вислів шкідливий не тільки для білля, але і для здоровля особи, що пере. Тепер істнує знаменитий середник, при помочі якого білля ідеально переться без найменшого труду і умучення а є ним Rinso.

Rinso усуває бруд

швидко і успішно без форсовного тертя і милення. Розпустити вмістимість пачки в кипячій воді та влити до балії, наповненої до половини літною водою. Мочити білля відтак через кілька годин і робота скінчена.

Можна також варити білля в Rinso.

Не можна подумати, щоби варити білля без додання Rinso, якого прикмети можна оцінити тоді в цілій повноті. Одним словом: Rinso можна уживати так на студено як і на горячо та до варення.

Rinso продається тільки в пачках.

Rinso

Rinso — Kochen (Nach Wahl) — Einweichen — Spülen

ДАРОМ ПРІБКА

КУПОН. До фірми „Sunlight" Спілки Акц. Почтова Скринка 479, Головна Почта, Варшава. — Прошу о безплатне присланя мені прібного пакету Rinso, що вистане на пробне прання.

Імя і назвисько ________

Адреса ________

Д. 204. (Проситься о читке письмо.)

Lever Brothers Limited, Анґлія.

Вже крайна пора слати замовлення на

ЗИМОВЕ ВЗУТТЯ

до фабрики ріжнородних пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИНА

ЛЬВІВ, вул. ВРОНОВСЬКИХ ч. 4.

(Замовлення з провінції полагоджується негайно). 261 8—10

зол. 11·00 франц.	БУДИЛЬНИКИ	зол. 11·00 закорд.

з гарантією, тільки у фірмі 3-3
Б. ҐРИНБЕРҐ, вул. Сикстуська 4

Присилайте передплату!

КОНКУРС

на посаду агронома-інструктора при П. С. К. у Теребовлі.

Вимоги: вищі студія агрономічні, дійсне знання і відповідна практика, побажання: знання люстраційно-організаційне в кооперації і на культурно-освітньому полі. Документи у відписах.

Подання вносити до П. С. К. у Теребовлі до дня 10. жовтня 1928.

Платня після умови.

532 1—3 **Надзірна Рада**

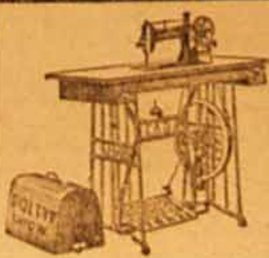
Всілякі ноти в найдешевших і найкращих видавництвах, нові й уживані! поручає „Гармонія" **Магазин нот** Е. Шмаль, **Львів, Романовича 11.** Висилка на провінцію відворотною почтою.

АДВОКАТ д-р Степан Мудрецький в Товстім місті (Тауcте прийме рутинованого концiпiента. 461 5—5

ПОЛОВИНУ двоповерхової великої, комфортової реальности з вільним мешканням за шість тисяч долярів продам. Ігнат Львів, вул. Куркова 24. 510 а 2-3

14 домів з городами у Львові в ціні від 2—4 тисяч долярів продам. Ігнат, Куркова 24. 510 2-3

ФОТ. ЯНУШЕВИЧ — вул. Вин. Поля 1 (бічна Зеленої). Тел. 59—60. 505 3—5

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
НАЙНОВІШОЇ СИСТЕМИ
з 15-літньою гарантією

такожь

Машини до писання
америк. „ROYAL"

поручає на дуже догідних умовинах фірма
473 3—4

„ПОЛЬТИП"

Львів, вул. Ягайлонська 20.

